ئۇچقۇن

ھەپتىلىك سىياسىي - ئىلمىي گېزىت

گېزىتىمىز 1999 - يىلى 3 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن ئېتىبارەن نەشر قىلىنماقتا

2000 - يىلى 1 - ئاي

35 - سان

گېرمانىيىدە نەشر قىلىندى

Eastern Turkistan
Information Center

پىكىردە، سۆزدە، ئىشتە بىرلىك

« شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى »

رامازاندا گېرمانىيەنىڭ ھەرقايسى شەھەرلىرىدىكى تۈرك جەمىيەتلىرىدە 26 قېتىم دوكلات بەردى

ئۆزمۇخبىرىمىز خەۋىرى: مەركىزى ئورگىنى گېرمانىيەنىڭ ميۇنخىن شەھىرىدىكى « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى »، 99 - يىللىق مۇبارەك رامازان ئېيىدىن پايدىلىنىپ گېرمانىيەدىكى مۇسۇلمان خەلقلەرگە كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىغە سېلىۋاتقان زۇلۇملىرىنى ئاڭلىتىش مەقسىدىدە رامازان ھارپىسىدا مەخسۇس 2 دوكلات بېرىش ئۆمىكى تەشكىللىگەن ئىدى. شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نىڭ رەئىسى ئابدۇجېلىل قاراقاشنىڭ رىياسەتچىلىكىدە قۇرۇلغان بۇ ئىككى ئۆمەك، دۇنيادا 220 مىڭ ئەزاسى بولغان ياۋروپادىكى ئەڭ چوڭ مۇسۇلمان تەشكىلاتى - « مىللىي كۆرۈش » تەشكىلاتىنىڭ بىۋاستە ئورۇنلاشتۇرۇشى ۋە تۈزۈپ بەرگەن پروگراممىسىغا ئاساسەن، مەزكۇر تەشكىلاتنىڭ ميۇنخىن، برېمىن، خانوفەر، ھامبۇرگ شتۇتگارت، كارلشۇۋە قاتارلىق شەھەرلىرىدىكى 26 شۆبە جەمئىيىتىدە 26 قېتىم مەخسۇس دوكلات بېرىپ، 1 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ميۇنخىنغا قايتىپ كەلدى، دوكلاتنى ئاڭلىغۇچى تۈرك قېرىنداشلىرىمىزنىڭ ئومۇمىي سانى 25 مىڭ ئادەم قېتىمدىن ئاشتى، بۇجەرياندا دوكلات بېرىش ئۆمىكى مەخسۇس ماشىنا بىلەن 5 مىڭ كىلومېتىردىن ئارتۇق يول يۈردى. (داۋامى 2 - بەتتە)

(داۋامى 2 - بەتتە)

ۋەھشى خىتاي ساقچىلىرى بىر ئائىلىلىك ئۇيغۇرنى پۈتۈنلەي قىرىپ تاشلىدى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئابدۇللا پامىرنىڭ ۋەتەندىن بىۋاستە بەرگەن خەۋىرىگە قارىغاندا، 99 - يىلى 11 - ئاينىڭ 2 - كۈنى قانخور خىتاي ساقچىلىرى كېرىيە ناھىيىسىنىڭ قارا قىر يېزىسىدىكى ئۇيغۇر دېھقان ئالىم قۇربانىنىڭ ئۆيىگە باستۇرۇپ كىرىپ، ئالىم قۇربانىنىڭ ئايالى ئارزىگۈلنى، 14 ياشلىق ئوغلى ئابدۇلېتىپنى ۋە 8 ياشلىق قىزى گۈلجامالنى ئىنسان قېلىپىدىن چىققان ۋەھشى ئۇسۇللار بىلەن ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن. (تەپسىلاتى 3 - بەتتە)

ۋەھشى خىتاي ئەسكەرلىرى تەرىپىدىن قانخورلارچە ئۆلتۈرۈلگەن ئانا - بالىلار: (سولدىن ئوڭغا) ئارزىگۈل قۇربان، ياش. ئابدۇلېتىپ قۇربان، 14 ياش. گۈلجامال قۇربان، 8 ياش. ئۇۋۇدىسە كېرىيە خەلق ئاھەڭ ھالدا ئۆلۈپ كەتكەن بىر ئائىلىلىك ئانا - بالىلار ئۈچۈن قان يىغلىماقتا.

خوتەندە

تۇتقۇن ۋە قىرغىنچىلىق داۋام قىلماقتا

ئۆز مۇخبىرىمىز ئۇچقۇننىڭ 1 - ئاينىڭ 13 - كۈنى خىتاينىڭ ئىچكى ھۆججەتلىرىگە ئاساسلىنىپ تۇرۇپ ۋەتەندىن بىۋاستە يوللىغان خەۋىرىگە قارىغاندا، 99 - يىلى 9 - ئايدىن بويان خوتەن رايونىدا خىتاي ھۆكۈمىتى، « مىللىي بۆلگۈنچى، قانۇنسىز دىنى ئۇنسۇر »دىگەن نام بىلەن جەمئى 917 نەپەر كىشىنى رەسمىي قولغا ئالغان، بۇنىڭ ئىچىدە « كۆرەش شايكىسى بىلەن مۇناسىۋىتى بار » دەپ قولغا ئېلىنغانلار 668 نەپەر، قولغا ئېلىنغانلارنىڭ ئىچىدە يارىلىنىپ دوختۇرخانىدا ئۆلگەن ۋە تۈرمىلەردە قىيىن - قىستاق دەستىدىن ئۆلۈپ كەتكەنلەر 71 نەپەر بولۇپ، بۇلارنىڭ جەسىدى ئائىلىسىگە قايتۇرۇپ بېرىلمەي، كېرىيە ئەمگەك بىلەن ئۆزگەرتىش مەيدانىغا كۆمۈۋېتىلگەن. مۇخبىرىمىزنىڭ خەۋىرىدە، ئۇۋۇەتتە كوممۇنىست خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ خوتەن رايونىدا تۇتقۇن قىلىش ۋە ئۆلتۈرۈش ھەركىتىنى ئىزچىل ھالدا داۋاملاشتۇرۇۋاتقانلىقى بايان قىلىنىدى.

ئۆمۈر ھاجىغا سەپەر قىلغان 400 دىن ئارتۇق ئۇيغۇر بېيجىڭدا قاتتىق ۋەيرانچىلىققا ئۇچرىدى

ئۆزمۇخبىرىمىز ئابدۇللا پامىرنىڭ ۋەتەندىن بىۋاستە بەرگەن خەۋىرىگە ئاساسلانغاندا، 99 - يىلى 11 - ئايدىن ئېتىبارەن شەرقىي تۈركىستاندىكى خىتاي دائىرلىرى ئۇيغۇرلارنىڭ ئۆمۈر ھاجى قىلىشىنى توسۇش ئۈچۈن بىر قاتار چەكلەش تەدبىرلىرىنى يولغا قويغان. (داۋامى 3 - بەتتە)

(داۋامى 3 - بەتتە)

14 نەپەر بىگۇناھ تالىپنىڭ ئېچىنىشلىق ئاقىۋىتى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئۇچقۇننىڭ 1 - ئاينىڭ 9 - كۈنى ۋەتەندىن بىۋاستە يوللىغان ئاخباراتىغا ئاساسلانغاندا، يېقىندا قاراقاش ناھىيىسىنىڭ قاراساي يېزىسىدا ئولتۇرۇشلۇق 14 نەپەر ياش تالىپ، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بىلىپ قېلىپ جازالىشىدىن قورقۇپ، يېزىدىن 18 كىلومېتىر يىراقلىقتىكى ئادىمزاتسىز قۇملۇققا پىيادە بېرىپ، بۇيەردە دىنى ئىبادەت ۋە سۆھبەت ئېلىپ بېرىۋاتقاندا، ھۆكۈمەتنىڭ شۇ يېزىغا ئورۇنلاشتۇرۇپ قويغان بىر پايلاقچىسى بۇنىڭدىن خەۋەر تېپىپ قېلىپ دەرھال شۇ ئەتراپتىكى قوراللىق ساقچى قىسىملىرىغا مەلۇم قىلغان، نەتىجىدە 7 نەپەر قوراللىق ساقچى قۇملۇققا باستۇرۇپ كىرىپ ھېلىقى 14 نەپەر تالىپنى ئىبادەت قىلىپ ئولتۇرغان يېرىدىلا تۇتىۋالغان ۋە ئۇلارنى ئالدىغا سېلىپ يالاپ ئېلىپ ماڭغان. قۇملۇقتا كېتىۋاتقاندا قوراللىق ساقچىلارنىڭ ئۆزلىرىگە تۇتقان قوپال مۇئامىلىسىدىن قاتتىق غەزەپلەنگەن 14 نەپەر تالىپ، ئۆزلىرىنى ئېلىپ كېتىۋاتقان 7 نەپەر ساقچىغا تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلىپ، ئۇلارنى تاياق - توقماقلار بىلەن ئۇرۇپ يىقىتىپ، ھەممىسىنىڭ قوراللىنى تارتىۋالغان، بۇجەرياندا 2 نەپەر ساقچى قېچىپ كەتكەن.(داۋامى 4 - بەتتە)

(داۋامى 4 - بەتتە)

« شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نەشر قىلدى

« شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » رامازان جەريانىدا 26 قېتىم دوكلات بەردى

(بېشى 1 - بەتتە) « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » تەرىپىدىن نەشر قىلىنىۋاتقان « ئۈچقۇن » ھەپتىلىك گېزىتىنىڭ مەسئۇلى ۋە باش تەھرىرى پەرھات يۇرۇڭقاش، « ئۈچقۇن » گېزىتىنىڭ ئەرەبچە نۇسخىسىنىڭ مەسئۇل تەھرىرى تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن، « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نىڭ تەشۋىقات خادىملىرىدىن يۈسۈپجان ۋە ئەخمەتجانلاردىن تەركىب تاپقان دوكلات بېرىش ئۆمىكى پۈتۈن گېرمانىيەنى ئايلىنىپ يۈرۈپ دوكلات بېرىش جەريانىدا، بارغانلا يېرىدە « مىللى كۈرەش تەشكىلاتى » غا تەۋە شۇبە تەشكىلاتلارنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا مۇيەسسەر بولدى. بۇ تەشكىلاتلارغا ئەزا تۈرك جامائىتى شەرقىي تۈركىستان ئۆمىكىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئومۇمى ۋەزىيىتى ھەققىدە بەرگەن دوكلاتىنى زور قىزىقىش ۋە ھاياجان ئىچىدە ئاڭلىدى. ئۇيغۇرلار دوكلات بېرىش جەريانىدا، يازما دوكلاتقا بىرلەشتۈرۈپ، كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ھەرقايسى ساھەلەرگە قارىتا يۈرگۈزۈۋاتقان زۇلۇم ۋە بېسىم سىياسەتلىرى نامايەن قىلىنغان فوتو - سۈرەتلەرنى ۋە سىنئالغۇ كاسېتلىرىنى كۆرسىتىپ، دوكلاتنىڭ تەسىرچانلىقىنى يەنىمۇ ئاشۇرۇشقا تىرىشتى، شۇنداقلا ئۇلار دوكلات جەريانىدا تۈرك جامائىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان ھەققىدە سورىغان تۈرلۈك سوئاللىرىغا ئەستايىدىللىق بىلەن جاۋاپ بەردى.

بولۇپمۇ ئالاھىدە تىلغا ئېلىشقا ئەرزىيدىغىنى شۇ بولدىكى، ئۇيغۇرلاردىن تەركىب تاپقان دوكلات بېرىش ئۆمىكى 1 - ئاينىڭ 1 - كۈنى گېرمانىيەنىڭ شتۇتگارت شەھىرىگە يېتىپ بارغاندا، شۇكۈنى تۈركىيەدىن بۇ شەھەردىكى تۈرك جامائىتىدىن ھال سوراش ئۈچۈن كەلگەن تۈركىيە پارلامېنتىنىڭ ئەزالىرىدىن يەھيا ئاتمان، ئەيۇپ پاستا، فارۇق چېلىك ئەپەندىلەر بىلەن كۆرۈشۈش پۇرسىتىگە ئىگە بولدى. كۆرۈشۈش جەريانىدا، تۈركىيەدىكى « پەزلەت پارتىيىسى » غا مەنسۇپ بولغان بۇ 3 نەپەر پارلامېنت ئەزاسى، دوكلات بېرىش ئۆمىكىدىكىلەردىن، شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى سىياسى ۋەزىيىتى ھەققىدە تەپسىلى مەلۇمات ئالدى ھەمدە شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسىنى تۈركىيە پارلامېنتىدا بىۋاستە ئوتتۇرىغا قويۇش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىدىغانلىقلىرىنى بىلدۈرۈشتى. كۆرۈشۈشتىن كېيىن پارلامېنت ئەزالىرىدىن فارۇق چېلىك ئەپەندى ئۇيغۇر دوكلات بېرىش ئۆمىكىنىڭ ئەزالىرىغا ھەمرا بولۇپ بىرقانچە شۇبە جەمىيەتكە بىرگە باردى ۋە بۇ جەمىيەتلەردە مەخسۇس ئۇيغۇرلار مەسىلىسى ھەققىدە سۆز قىلىپ، گېرمانىيەدە ياشاۋاتقان تۈرك جامائىتىدىن شەرقىي تۈركىستانلىق دىن ۋە قان قېرىنداشلىرىنىڭ كوممۇنىست خىتاينىڭ زۇلمىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئېلىپ بېرىۋاتقان ھەققانى كۈرەشلىرىنى قوللاپ - قۇۋۋەتلەشكە ۋە ياۋروپادا پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنى ماددى ۋە مەنىۋى جەھەتتىن قوللاپ - قۇۋۋەتلەشكە چاقىردى.

بۇقېتىم ئۇيغۇرلاردىن تەشكىللەنگەن رامازانلىق دوكلات بېرىش ئۆمىكىنىڭ تۈرك تىلىدا ھازىرلاپ سۇنغان يازما دوكلاتى جەمئى 6 قىسىمدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، 1 - قىسمىدا، شەرقىي تۈركىستاننىڭ جۇغراپىيەلىك ئەھۋالى ۋە قىسقىچە تارىخى تونۇشتۇرۇلۇپ، شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ تۈرك - ئىسلام مەدەنىيىتىگە شانلىق تۆھپىلەرنى قوشقان خەلق ئىكەنلىكى، شەرقىي تۈركىستاننىڭ مۇستەملىكە تارىخىنىڭ 1759 - يىلى مانجۇ ئىمپېرىيەسىنىڭ تاجاۋۇز قىلىپ كىرىشى بىلەن باشلانغانلىقى، بۇجەرياندا شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ قايتىدىن ئەركىنلىككە ئېرىشىش ئۈچۈن ئىستىلاچىلارغا قارشى 200 قېتىمدىن كۆپرەك قوراللىق كۈرەش ئېلىپ بارغانلىقى ۋە ئىستىلاچىلارنى بىرقانچە قېتىم يۇرتىدىن قوغلاپ چىقىرىپ، 1863 - يىلى « شەرقىي تۈركىستان دۆلىتى » نى، 1933 - يىلى « شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى » نى ۋە 1944 - يىلى « شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى » نى قۇرغانلىقى، شەرقىي تۈركىستاننىڭ 1949 - يىلى كوممۇنىست خىتاينىڭ ئىستىلاسىغا ئۇچرىغاندىن بۇيان بۇ زېمىندا ياشاۋاتقان خەلقلەرنىڭ تارىختا ھېچ كۆرۈلۈپ باقمىغان دەرىجىدە قاتتىق زۇلۇم، ئىسكەنجە، تالان - تاراج ۋە خورلۇققا دۇچار بولغانلىقى بايان قىلىندى.

دوكلاتنىڭ 2 - قىسمىدا، شەرقىي تۈركىستاننىڭ مول يەر ئاستى ۋە يەر ئۈستى تەبىئى بايلىقلىرى تونۇشتۇرۇلغان بولۇپ، كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ تۈرلۈك قانۇنلار ئارقىلىق يەرلىك خەلقنىڭ بۇ بايلىقلاردىن پايدىلىنىشىنى تامامەن چەكلەپ كەلگەنلىكىنى، نۆۋەتتە شەرقىي تۈركىستاندىن چىقىۋاتقان نېفىت قاتارلىق تەبىئى بايلىقلارنىڭ ھەممىسىنىڭ دىگۇدەك ماشىنا، پويىز ۋە تۇرۇبا يوللىرى ئارقىلىق خىتاينىڭ ئىچكىرى ئۆلكىلىرىگە توشۇپ كېتىلىۋاتقانلىقى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ يەنە بۇنىڭغا قارىماي شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە 40 خىلدىن ئارتۇق باج ۋە ئالۋاڭ - ياساق سېلىپ، يەرلىك خەلقنى « ئالتۇن تاۋاقلىق تىلەمچى » گە ئايلاندۇرۇپ قويغانلىقى، ئىقتىسادى جەھەتتىكى قاتتىق تالان - تاراج تۈپەيلىدىن بۇ زېمىندا ياشاۋاتقان خەلقلەرنىڭ يىللىق ئوتتۇرىچە كىرىمىنىڭ 80 دوللارغىمۇ يەتمەيدىغانلىقى بايان قىلىندى.

دوكلاتنىڭ 3 - قىسمىدا بولسا خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننى بىردىن - بىر ئاتوم سىناق قىلىش بازىسىغا ئايلاندۇرۇۋالغانلىقى، 64 - يىلدىن بۇيان خىتاينىڭ بۇ زېمىندا جەمئى 47 قېتىم ئاتوم سىنىقى ئېلىپ بېرىپ، بۇ مۇقەددەس زېمىننى خارابىلىققا ئايلاندۇرۇپ قويغانلىقى، ئاتوم رادىئاكتىپ نۇرىنىڭ تەسىرى تۈپەيلىدىن كۆپلىگەن كىشىلەرنىڭ تۈرلۈك غەيرى كېسەللىكلەرگە گىرىپتار بولۇپ ھاياتىدىن ئايرىلغانلىقى بايان قىلىندى.

دوكلاتنىڭ 4 - قىسمىدا بولسا، نۆۋەتتە شەرقىي تۈركىستاندىكى ئۇيغۇر ئانىلارنىڭ ئىنسانىيەت تارىخىدا ھېچ كۆرۈلۈپ باقمىغان دەرىجىدە قاتتىق خورلۇق ۋە ئىسكەنجىگە دۇچار بولۇۋاتقانلىقى، كوممۇنىست خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ 80 - يىللاردىن باشلاپ شەرقىي تۈركىستاندا « پىلانلىق تۇغۇت سىياسىتى » نى يولغا قويۇپ كەلگەنلىكىنى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بۇ سىياسەتنى يولغا قويۇش جەريانىدا ھۆكۈمەت بەلگىلەپ بەرگەن « پىلان » دىن سىرت ھامىلە قالغان ئانىلارنى تۈركۈملەپ دوختۇرخانىلارغا مەجبۇرى ھەيدەپ ئاپىرىپ، قورسىقىدىكى 7 - 8 ئايلىق، ھەتتا تۇغۇلۇش ئالدىدا تۇرغان بوۋاقلارنى ئوكۇل بىلەن ئۆلتۈرۈپ چۈشۈرۈش، مەجبۇرى ئوپېراتسىيە قىلىپ ئېلىۋېتىش، ئانىلىق ھەمرىيىنى كېسىپ ئېلىۋېتىش، تۇغماسلىق ئوپېراتسىيەسى قىلىش قاتارلىق ئىنسان قېلىپىدىن چىققان ۋەھشى ئۇسۇللارنى قوللىنىپ، سانسىزلىغان ئانىلارنىڭ ۋە باللارنىڭ ئېچىنىشلىق ھالدا ئۆلۈپ كېتىشىگە سەۋەبچى بولۇۋاتقانلىقى، بەزى سانلىق مەلۇماتلارغا ئاساسلانغاندا، ھازىر شەرقىي تۈركىستاندا ھەركۈنى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن مىڭدىن ئارتۇق بوۋاقنىڭ مەجبۇرى ئوپېراتسىيە بىلەن ئېلىپ تاشلىنىپ ئۆلتۈرۈلۈۋاتقانلىقى بايان قىلىندى. بولۇپمۇ دوكلاتنىڭ بۇ قىسمى، دوكلاتنى ئاڭلىغۇچى تۈرك قېرىنداشلارنى ئالاھىدە تەسىرلەندۈردى، دوكلاتنى ئاڭلاشقا قاتناشقان كۆپلىگەن ئاياللار ھاياجاندىن ئۆزىنى تۇتالماي ئۈن سېلىپ يىغلاپ كەتتى.

يۇقارقى دوكلاتنىڭ 5 - قىسمىدا ، كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننى تامامەن خىتاي تۇپرىقىغا ئايلاندۇرۇۋېلىش ۋە بۇ رايوندىكى يەرلىك خەلقلەرنى ئاسسىمىلاتسىيە قىلىپ يوقۇتۇش مەقسىدىدە ئىزچىل تۈردە خىتاي كۆچمەنى يۆتكەش سىياسىتىنى يۈرگۈزۈپ كەلگەنلىكى، 1949 - يىلى شەرقىي تۈركىستاندىكى خىتاي پۇخرالىرى ئومۇمى نوپۇسنىڭ ئاران 6 پىرسەنتىنى ئىگەللىگەن بولسا، ھازىر كۆپىيىپ 47 پىرسەنتىنى تەشكىل قىلغانلىقى، ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ خىتاي كۆچمەنلىرىنىڭ خېلى كۆپ قىسمىنىڭ خىتاينىڭ ئىچكىرى ئۆلكىلىرىدىكى ئوغرى - بۇلاڭچى ۋە قاتىل جىنايەتچىلەر ئىكەنلىكى، بۇ خىتاي كۆچمەنلىرىنىڭ خىتاي ھاكىمىيىتىگە ماسلىشىپ يەرلىك خەلقلەرنىڭ ئۆرپ - ئادەتلىرىنى دەپسەندە قىلىپ، يەرلىك خەلققە زور بالايى - ئاپەتلەرنى ئېلىپ كەلگەنلىكى ئەملى مىساللار ئارقىلىق تەپسىلى بايان قىلىندى.

دوكلاتنىڭ 6 - قىسمىدا، كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننى ئىشغال قىلغاندىن بۇيان، بۇ زېمىندا ياشاۋاتقان موسۇلمان خەلقلەرنىڭ دىنى ئېتىقادىنى يوقۇتۇشنى باشتىن - ئاخىر موھىم مەقسەتلىرىنىڭ بىرى قىلىپ كەلگەنلىكى، ئۇيغۇرلار ئارىسىدا دىنسىزلىق ھەرىكىتى قوزغاپ، خىتاينىڭ ئاساسى قانۇنى يول قويغان دائىرە ئىچىدە نورمال دىنى پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىۋاتقانلارنى كەمسىتىپ ۋە چەتكە قېقىپ، دىنى ئۆلىما ۋە تالىپلارنى تۈرلۈك تۆھمەتلەر بىلەن قولغا ئېلىپ تۈرمىلەرگە تاشلاۋاتقانلىقى، بۇ بىگۇناھ كىشىلەرنىڭ تۈرمىلەردە قاتتىق قىيىن - قىستاقلارغا دۇچار بولۇۋاتقانلىقى، ھەتتا ئۆلتۈرۈلۈۋاتقانلىقى، بۇنىڭغا نارازىلىق بىلدۈرگەنلەرنىڭ كوللىكتىپ ھالدا تۇتقۇن قىلىنغانلىقى ۋە كوچىلاردا ئوققا تۇتۇلغانلىقى، بولۇپمۇ 90 - يىللاردىن كېيىن كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ پۈتۈن دىنى ئورگانلارنى ۋە مەسچىتلەرنى قاتتىق قامال قىلىپ، دىنى مەكتەپلەرنى تاقاپ، بۇ زېمىندا ياشاۋاتقان موسۇلمانلارنىڭ باشقا موسۇلمان دۆلەتلەر بىلەن بولغان ئالاقىسىنى تامامەن ئۈزۈپ تاشلىغانلىقى بايان قىلىندى.

دوكلاتنىڭ ئاخىرىدا، « شەرقىي تۈركىستاندىكى موسۇلمان خەلق ھازىر ھايات - ماماتلىق خەۋپىگە دۇچ كەلمەكتە، بىز دۇنيادىكى بارلىق موسۇلمان قېرىنداشلىرىمىزنى ئىزىلىۋاتقان، خارلىنىۋاتقان ۋە يەر شارىدىن يوقۇلۇپ كېتىش خەۋپىگە دۇچ كېلىۋاتقان شەرقىي تۈركىستاندىكى موسۇلمان قېرىنداشلىرىنىڭ ئېچىنىشلىق ساداسىغا قۇلاق سېلىشقا چاقىرىمىز ! » دېيىلگەن.

بۇقېتىمقى رامازانلىق دوكلات بېرىش پائالىيىتى جەريانىدا، گېرمانىيەنىڭ ھەرقايسى شەھەرلىرىدىكى « مىللى كۈرەش » تەشكىلاتلىرىنىڭ مەسئۇللىرىمۇ تەشكىلات ئەزالىرىغا خىتابەن سۆز قىلىپ، نۆۋەتتە شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ بېشىغا كەلگەن كۈلپەتلەرنىڭ كوسوۋا ۋە چېچەنىستان خەلقىنىڭ بېشىغا كەلگەن كۈلپەتلەردىن قېلىشمايدىغانلىقىنى، ئەپسۇسكى كوممۇنىست خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ خەۋەرلەرنى قاتتىق قامال قىلىشى تۈپەيلىدىن شەرقىي تۈركىستاندا يۈز بېرىۋاتقان ھادىسىلەردىن دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ تولۇق خەۋەردار بولالمايۋاتقانلىقىنى، شۇڭا ياۋروپادىكى « مىللى كۈرەش » تەشكىلاتىنىڭ بارلىق ئەزالىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى قېرىنداشلىرىنىڭ دەردىگە دەرمان بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئېچىنىشلىق ساداسىنى دۇنيا جامائەتچىلىكىگە تونۇشتۇرۇش ئۈچۈن كۈچ سەرىپ قىلىشى كېرەكلىكىنى بايان قىلىشتى.

ئۇندىن باشقا يەنە « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نىڭ رەئىسى ئابدۇجېلىل قاراقاش ئەپەندىمۇ بۇقېتىمقى دوكلات بېرىش پائالىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، ميۇنخېندىكى مەركەز ئىشخانىسىدا ميۇنخېن شەھىرىدىكى ھەرقايسى تۈرك تەشكىلاتلىرىنىڭ مەسئۇللىرىغا، شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنى قوللاپ كېلىۋاتقان تۈرك قېرىنداشلارغا ئايرىم - ئايرىم ھالدا ئىككى قېتىم ئىپتار بېرىپ، شەرقىي تۈركىستانلىقلارغا ۋاكالىتەن ئۇلارغا رەخمەت ئېيتىش بىلەن بىرگە، ئۇلارغا يەنە شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ئومۇمى ۋەزىيىتى ھەققىدە مەلۇمات بەردى.

« شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نەشر قىلدى

ۋەھشى خىتاي ساقچىلىرى بىر ئائىلىلىك ئۇيغۇرنى پۈتۈنلەي قىرىپ تاشلىدى

(بېشى 1 ـ بەتتە) مۇخبىرىمىزنىڭ بايان قىلىشىچە ۋەقەنىڭ جەريانى مۇنداق بولغان:

بۇيىل 9 ـ ئايلاردا كېرىيە ناھىيىسىدىكى قاراخان تۈرمىسىدىن (بۇ تۈرمە خوتەن ۋىلايەتلىك ئەدلىيە ئىدارىسىغا قاراشلىق) « قانۇنسىز دىنى ئۇنسۇر » دىگەن تۆھمەت بىلەن ناھەق ھالدا قامالغان 3 نەپەر تالىپ بالا قېچىپ كېتىدۇ. بۇ تالىپلارنىڭ بىرى ـ خوتەن ناھىيە خانئېرىق يېزاسىدىن 22 ياشلىق ئەخمەت قارىم، يەنە بىرى ـ خوتەن ناھىيىسىدىن مۇھەممەت ئابدۇللا قارىم، يەنە بىرى ـ قاراقاش ناھىيە ياۋا يېزىسىدىن نۇرمۇھەممەت تالىپ ئىدى. خىتاي دائىرىلىرى، « تۈرمىدىن قاچقان جىنايەتچىلەرنى تۇتىمىز » دەپ، كېرىيە ناھىيىسىدە يېزىمۇ ـ يېزا، كەنتمۇ ـ كەنت ئومۇمى يۈزلۈك ئاختۇرۇش ئېلىپ بارغان.

11 ـ ئاينىڭ 2 ـ كۈنى ئاختۇرۇپ تۇتۇشقا قاتناشقان 5 نەپەر خىتاي ساقچىسى كېرىيە ناھىيىسىنىڭ قاراقىر يېزىسىدىكى دېھقان ئالىم قۇربانىنىڭ ئۆيىگە باستۇرۇپ كىرىدۇ، ساقچىلار ئاختۇرۇش جەريانىدا بۇ ئۆيگە يوشۇرۇنۇۋالغان سىياسى قاچقۇن نۇرمۇھەممەت تالىپنى تۇتۇۋالىدۇ. خىتاي ئەسكەرلەر ئۆينىڭ ئىگىسى ئالىم قۇربانىنى قىپ يالىڭاچ قىلىۋېتىپ، چەمبەرچەس باغلاپ، « قالغان 2 نەپەر قاچقۇن نەدە؟ » دەپ سوراق قىلىپ قاتتىق ئۇرۇپ قىينايدۇ ۋە ئۇنىڭ بېشىنى جاندىن ئۆتكۈدەك مۇزدەك سۇغا ئۇزۇن ـ ئۇزۇن بېسىپ ئەبەس ئالغىلى قويمايدۇ. بۇخىل دەھشەتلىك قىيناشقا چىداپ تۇرالمىغان ئالىم قۇربانىنىڭ ئايالى 35 ياشلىق ئارزىگۈل ئېتىلىپ كېلىپ، ئېرىنى قىيناۋاتقان خىتاي ساقچىغا ئېسىلىدۇ، كۆزى قانغا تولغان خىتاي ساقچى ئارزىگۈلنىڭ كىيىم ـ كېچەكلىرىنىمۇ مەجبورى يىرتىپ قىپ يالىڭاچ قىلىپ، چېچىدىن يۇلۇپ بېشىنى مۇزدەك سۇغا چىلاپ، خېلى ئۇزۇنغىچە چىقارغىلى قويماي شۇ يەردىلا ئۇنجۇقتۇرۇپ ئۆلتۈرىدۇ. بۇ پاجىئەگە چىداپ تۇرالمىغان ئارزىگۈلنىڭ 14 ياشلىق ئوغلى ئابدۇلېتىپ، ئانىسىنىڭ قىساسىنى ئېلىش ئۈچۈن قولىغا بىر پالتىنى ئېلىپ ھېلىقى خىتاي ساقچىغا ئېتىلىپ بېرىپ پالتا بىلەن غولىدىن چاناپ ئۆلتۈرىدۇ. بۇنى كۆرگەن ئەتراپتىكى باشقا خىتاي ساقچىلىرى 14 ياشلىق ئابدۇلېتىپنى رەھىمسىزلەرچە ئوق يامغۇرىغا تۇتۇپ نەق مەيداندىلا ئېتىپ ئۆلتۈرىۋېتىدۇ، بۇچاغدا ئابدۇلېتىپنىڭ 8 ياشلىق سىڭلىسى گۈلجامال يىغلىغان پېتى كېلىپ ئاكىسىنىڭ جەسىدىگە ئېسىلىدۇ، ئىنسان قېلىپىدىن چىققان ياۋۇز خىتاي ساقچىلىرى يوپۇرۇلۇپ كېلىپ 8 ياشلىق گۈلجامالنى ملتىقنىڭ پەيىنكى بىلەن ئۇرۇپ مېڭىسىنى چۇۋۇۋېتىدۇ، بۇ ئارىسدە قىز شۇھامان جان ئۈزىدۇ. بۇ پاجىئەدىن خەۋەردار بولغان مەھەللىدىكى 30 ـ 40 دېھقان، قولىغا نىمە چىقسا شۇنى ئېلىپ، دەرھال يېتىپ كېلىپ ھېلىقى 5 نەپەر ياۋۇز خىتاي ساقچىسىنى قورشىۋالىدۇ. بۇچاغدا قاتتىق ئالاقزادە بولغان خىتاي ساقچىلىرى، دەرھال دېھقانلارغا قارىتىپ قالايمىقان ئوق چىقىرىپ، 4 نەپەر دېھقانى يارىلاندۇرۇپ، دەرھال قېچىپ كېتىدۇ. دەسلۋدە خىتاي ساقچىلىرىنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالغان ھېلىقى سىياسى قاچقۇن نۇرمۇھەممەت تالىپمۇ بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ قېچىپ قۇتۇلىدۇ. خىتاي ساقچىلىرى قېچىپ كەتكەندىن كېيىن، مەھەللىدىكى دېھقانلار قاتتىق مۇسىبەت ۋە قايغۇ ـ ئەلەم ئىچىدە ئارزىگۈل ۋە ئۇنىڭ ئىككى بالىسىنى يەرلىككە قويىدۇ.

ۋەقە يۈزبېرىپ ئەتىسى، 100 دىن ئارتۇق خىتاي ئەسكىرى 3 ماشىنىدا باستۇرۇپ كېلىپ مەھەللىنى قورشىۋالىدۇ ۋە مەھەللىدىكىلەرنى بىريەرگە يىغىۋېلىپ، « ئۈنۈگۈن جېدەل چىقارغان قايسىڭ؟ » دەپ بىر ـ بىرلەپ سوراق قىلغاندىن كېيىن، 14 نەپەر بىگۇناھ دېھقانىنى تۇتۇپ باغلاپ، ماشىنا بىلەن ئېلىپ كېتىدۇ.

مۇخبىرىمىزنىڭ ئاخباراتىغا ئاساسلانغاندا، خىتاي دائىرىلىرى بۇ 14 نەپەر دېھقانىنى كېرىيە ناھىيىلىك تۈرمىگە سولىۋېلىپ، كۈن بويى قاتتىق ئۇرۇپ قىينىغان ۋە ھازىرغىچە قويۇپ بەرمىگەن.

قاراقىر يېزىسى كېرىيەدىكى قاراخان تۈرمىسىگە يېقىن بولۇپ، بۇ تۈرمىدە يەرلىك سىياسى مەھبۇسلاردىن باشقا يەنە خىتاينىڭ ئىچكىرى ئۆلكىلىرىدىن يۆتكەپ كېلىنگەن قاتىل، بۇلاڭچى خىتاي جىنايەتچىلەر قامالغان. خەۋەرلەرگە قارىغاندا بۇ تۈرمىدە ھەرىيلى خىتاي جىنايەتچىلەرنىڭ قېچىش ۋەقەسى يۈزبېرىپ تۇرىدىكەن ۋە قاچقان بۇ قاتىل، بۇلاڭچى خىتايلار ئالدى بىلەن قاراقىر يېزىسىغا كىرىپ، ئۇيغۇر دېھقانلارنىڭ ئۆي ـ ۋاقىنى كۆيدۈرۈپ، مال ـ مۈلكىنى بۇلاپ ـ تالاپ قاچىدىكەن. شۇ سەۋەپتىن بۇ يېزىدا باشقا يۇرتلارغا كۆچۈپ كېتىدىغان ئۇيغۇر دېھقانلىرىنىڭ سانى كۈندىن ـ كۈنگە كۆپەيگەن.

ئۈمۈر ھاجىغا سەپەر قىلغان 400 دىن ئارتۇق ئۇيغۇر بېيجىڭدا قاتتىق ۋەيرانچىلىققا ئۇچرىدى

(بېشى 1 ـ بەتتە) ئۈمۈر ھاجى قىلىش پەسلىنىڭ يېتىپ كېلىشى بىلەن تەڭ، خىتاي ھۆكۈمىتى ئىچكى جەھەتتە ئۇيغۇرلارغا پاسپورت ئىشلەپ بېرىشنى ئاساسى جەھەتتىن توختىتىش بىلەن بىرگە، تاشقى جەھەتتە سەئۇدى ھۆكۈمىتى بىلەن پرىنسىپ جەھەتتىن ئاڭلاشما تۈزۈپ، شەرقىي تۈركىستان بىلەن خوشنا بولغان پاكىستان، قازاقىستان، قىرغىزىستان قاتارلىق ئەللەردىكى ۋە تۈركىيەدىكى سەئۇدى ئەرەبىستان ئەلچىخانىلىرىنىڭ ئۇيغۇرلارغا ۋىزا بەرمەسلىكىنى قولغا كەلتۈرگەن. بۇسەۋەپتىن ، پاكىستان، قازاقىستان قىرغىزىستان، تۈركىيە قاتارلىق ئەللەرگە ئۇتقان يوقلاش ۋە ساياھەت قىلىش باھانىسىدا ئۈمۈر ھاجى قىلغۇچىلارغا شۇ دۆلەتلەردىكى سەئۇدى ئەرەبىستان ئەلچىخانىلىرى، « بېيجىڭدىكى ئەلچىخانىدىن ئېلىڭلار » دەپ سەۋەپ كۆرسۈتۈپ ۋىزا بېرىشنى رەت قىلغاچقا، مىڭ بىر جاپالاردا بۇ دۆلەتلەرگە چىققان ئۇيغۇرلار ئامالسىز يەنە قايتىپ كېلىپ بېيجىڭدىكى سەئۇدى ئەرەبىستان ئەلچىخانىسىغا بېرىشقا مەجبۇر بولغان. بۇ سەۋەپتىن ھازىر بېيجىڭدا ۋىزا كۈتۈپ تۇرۇۋاتقان ئۇيغۇرلارنىڭ سانى 400 دىن ئېشىپ كەتكەن. بېيجىڭدىكى ھەرقايسى مېھمانخانىلار ۋە ياتاقلار ئۇيغۇرلارنى قوبۇل قىلىشنى رەت قىلىپ كەلگەچكە، بۇ بىچارە ئۇيغۇرلار قەھرىتان سوغاق ياتىدىغان يەر تاپالماي، تالا ـ تۈزلەردە يېتىپ ـ قوپۇشقا مەجبۇر بولغان بەزىلىرى بولسا بېيجىڭدىكى خىتاي پۇقرالىرىنىڭ كومۇرخانا ۋە يەرئاستى ئىسكىلاتلىرىنى قىممەت باھادا ئىجارىگە ئېلىپ يېتىشقا مەجبۇر بولغان ۋە بۇ جەرياندا ئىقتىسادى جەھەتتىن قاتتىق ۋەيرانچىلىققا ئۇچرىغان.

ھۆرمەتلىك ۋەتەنداشلار، سىزلەرگە مەلۇم بولسا كېرەك، كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ رەھىمسىز سىياسىتى تۈپەيلىدىن، ھەرىيلى ئۈمۈر ھاجى ۋە ھاجى پەسلىدە شەرقىي تۈركىستان موسۇلمانلىرى ئېغىر خورلۇقلارغا ۋە پۈتمەس ـ تۈگىمەس بالايى ـ ئاپەتلەرگە دۇچار بولماقتا. ئۆتكەن يىلى ھاجى قىلىش ھارپىسىدىمۇ بېيجىڭ شەھرىدە بىرقانچە ئۇيغۇر بوۋاي خىتايلارنىڭ مېھمانخانىلارغا قوبۇل قىلماسلىقى تۈپەيلىدىن ياتىدىغان يەر تاپالماي، قەھرىتان سوغۇقتا تالادا قېلىپ توڭلاپ ئۆلگەن ئىدى. ئىنشا ئاللاھ بۇيىل جانابى ئاللاھ شەرقىي تۈركىستان موسۇلمانلىرىنى بۇنداق بالايى قازالاردىن خالى قىلار!

يۇقارقى ۋەقەلەردىن بىز شۇنى چوڭقۇر چۈشىنىۋېلىشىمىز كېرەككى شەرقىي تۈركىستان موسۇلمانلىرى ۋەتىنىمىزنى مۇنقەرزلىكتىن قۇتۇلمىغىچە، بۇخىل خورلۇق ۋە كۈلپەتلەردىن ئەبەدى خالى بولالمايدۇ!

« شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نەشر قىلدى

14 نەپەر بىگۇناھ تالىپنىڭ ئېچىنىشلىق ئاقىۋىتى

(بېشى 1 - بەتتە) تالىپلار قالغان 5 نەپەر ساقچىنى باغلاپ ئالدىغا سېلىپ ھەيدەپ، قۇملۇقنىڭ ئىچكى قىسمىغا قاراپ قېچىپ كەتكەن. بۇ ۋەقەدىن خەۋەر تاپقان يېقىن ئەتراپتىكى ساقچى قىسىملىرى، مەخسۇس نېفىت ئەترەتلىرى ئىشلىتىدىغان قۇملۇق ماشىنىلىرىدىن پايدىلىنىپ تالىپلارنىڭ ئارقىسىدىن قوغلىغان بولسىمۇ، ئەمما ئۇلارنى تۇتالمىغان ۋە قايتىپ كېلىپ ئەھۋالنى خوتەندىكى قوراللىق ساقچى قىسىملىرى قوماندانلىق شتابىغا مەلۇم قىلغان، قوماندانلىق شتابى « جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى » ئاجرىتىپ بەرگەن ئىككى تىك ئۇچار ئايروپىلان ئارقىلىق قۇملۇقتا ئومۇمىي يۈزلۈك تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغان ۋە تەكشۈرۈش جەريانىدا قۇملۇقنىڭ ئىچكى قىسمىدا قېچىپ كېتىۋاتقان تالىپلارنى كۆرۈپ قېلىپ، تىك ئۇچار ئايروپىلانغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان پىلىموتتىن ئۇلارغا قارىتىپ ئوق ياغدۇرۇشقا باشلىغان، گەرچە تالىپلار قارشىلىق كۆرسىتىشكە ئىرىشقان بولسىمۇ، ئەمما ئۇلار ھېلىقى ساقچىلاردىن ئولجا ئالغان قوراللارنى ئىشلىتىشنى بىلمىگەچكە، ئامالسىز قالغان، نەتىجىدە 8 تالىپ ۋە ئۇلار يالاپ ئېلىپ ماڭغان ساقچىلارنىڭ 2 نەپىرى نەق مەيداندا ئوق تېگىپ ئۆلگەن، قالغان 6 تالىپ ۋە 3 نەپەر ئەسىر ساقچىغىمۇ ئوق تېگىپ ئېغىر يارىلانغان. ساقچى دائىرىلىرى 6 نەپەر يارىدار تالىپنى تۇتۇپ ئاپىرىپ سوراق قىلغاندا، ئۇلار، « سىلەر بىزنى دىنى تەلىم ئېلىشقا يول قويمىغاچقا، قۇملۇققا كىرىپ دىنى تەلىم ئالغان ئىدۇق، باشقا گۇناھىمىز يوق! » دەپ جاۋاپ بېرىشكەن.

خەۋەرلەرگە قارىغاندا يارىدار تالىپلارنىڭ 3 نەپىرى سوراق جەريانىدا ئۆلۈپ كەتكەن، قالغان 3 نەپىرى ھازىر جىددى قۇتقۇزۇشتا ئىكەن.

ئۇندىن باشقا يەنە مۇخبىرىمىز ئۇچقۇننىڭ خەۋىرىگە ئاساسلانغاندا، بۇيىللىق رامازان بايرىمى ھارپىسىدا ، « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » نىڭ خوتەنگە ئەۋەتكەن « خىزمەت گۇرۇپپىسى » نىڭ باشلىقى ئىسمايىل تېلىۋالدى خىزمەت گۇرۇپپىسى نامىدا مەخسۇس ئۇختۇرۇش تارقىتىپ، خوتەن رايونىدا بۇلۇم دەرىجىلىكتىن يۇقۇرى مىللى كادىرلارنىڭ ھېيت نامىزىغا قاتنىشىشنى چەكلىگەن ۋە بۇ ئۇختۇرۇشنىڭ روھىغا خىلاپلىق قىلغۇچىلارنى مەمۇرى جەھەتتىن قاتتىق بىر تەرەپ قىلىدىغانلىقى ھەققىدە ئاگاھلاندۇرغان. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ھېيت ھارپىسىدا خوتەن تېلىۋىزىيە ئىستانسىسىنىڭ يىغىن زالىدا خوتەندىكى ناھىيە دەرىجىلىكتىن يۇقۇرى مىللى كادىرلارغا، « خوتەندە مىللى بۆلگۈنچىلىككە قارشى كۆرەش » دىگەن تېمىدا ھازىرلانغان بىر ئىچكى ھۆججەتلىك فىلىم كۆرسىتىلگەن بولۇپ، مەزكۇر فىلىمدە مەلۇم بىر ئۆيدە قورشاۋ ئاستىدا قېلىپ، ئىككى قولىنى كۆتۈرۈپ چىققان 4 نەپەر ئۇيغۇر ياشنىڭ نەق مەيداندا ئوقتا تۇتۇلۇپ ئېتىپ ئۆلتۈرۈلگەنلىكى ھەققىدىكى بىر كۆرۈنۈش يەر ئالغان.

مۇخبىرىمىز ئۇچقۇننىڭ خەۋىرىگە ئاساسلانغاندا يەنە يېقىندا بىرتوپ ساقچى قاراقاش ناھىيىسىنىڭ جاھانباغ يېزىسىغا بىر « گۇمانلىق » كىشىنى تۇتقىلى بارغاندا، يېزىدىكى كىشىلەر ساقچىلارنى ئورىۋېلىپ، ئۇلارنىڭ ئادەم تۇتۇشىغا قارشى چىققان، نەتىجىدە بۇ ساقچىلار « گۇمانلىق كىشى » نى تۇتۇش ئۇياقتا تۇرسۇن، جانلىرىنى ئاران تەستە قۇتقۇزۇپ يېزىدىن قېچىپ چىققان. خوتەندىكى ساقچى دائىرىلىرى بۇ ۋەقەنى باھانە قىلىپ، كۆپلىگەن ژاندارما ۋە ساقچىلارنى ئىشقا سېلىپ قاراقاش ناھىيىسىگە كىرىپ - چىقىدىغان ئېغىزلارنى قامال قىلىپ، ئۆتكەن - كەچكەنلەرنى قاتتىق تەكشۈرىدىغان بولۇۋالغان.

سۈرەتلىك خەۋەرلەر

« قازاقىستان ئۇيغۇرلار ئىتتىپاقى » نىڭ رەئىسى قەھرىمان غوجامبەردى، « ئاۋۇستىراليە شەرقىي تۈركىستان جەمىيىتى » نىڭ رەئىسى ئەخمەت ئىگەمبەردى ۋە « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نىڭ رەئىسى ئابدۇجېلىل قاراقاش قاتارلىقلار گېرمانىيەدە چاقىرىلغان مىللى قۇرۇلتاي مەزگىلىدە « ياۋروپا مىللى كۈرەش تەشكىلاتى » نىڭ ميۇنخېندىكى باۋارىيا شۇبە تەشكىلاتىنى زىيارەت قىلدى.

گېرمانىيەدە چاقىرىلغان قۇرۇلتاي مەزگىلىدە، ھەرقايسى دۆلەتلەردىن كەلگەن تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ بىر قىسىم مەسئۇللىرى مەركىزى ئورگىنى ميۇنخېندىكى « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نى زىيارەت قىلدى.

« گېرمان - ئۇيغۇر دوستلۇق جەمىيىتى » نىڭ بىرقىسىم ئەزالىرى ئابدۇجېلىل قاراقاشنىڭ رىياسەتچىلىكىدە ۋايما ئىنىستىتوتىنى زىيارەت قىلدى.

شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى نەشر قىلدى

خىتاي هۆكۈمىتى خوتەن رايونىدا يىغىن ئۈستىگە يىغىن ئېچىپ، ئۈمەك ئۈستىگە ئۈمەك ئەۋەتىپ، يەرلىك خەلقنى جىنىدىن جاق تويغۇزدى

ئۆز خەۋىرىمىز: 99 - يىلى 7 - ئاينىڭ ئاخىرلىرىدىن بۇيان خوتەن رايونىنىڭ سىياسىي ۋەزىيىتىنىڭ جىددىيلىشىشىغا ئەگىشىپ، ئاتالمىش « ئاپتونوم رايون » نىڭ يۇقۇرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى خۇددى پۈتى كۆيگەن توخۇدەك بىرىيەردە خاتىرجەم تۇرالماي، ئۇرۇمچىدىن ئارقا - ئارقىدىن خوتەن رايونىغا پايپاسلاپ كېلىشكە باشلىدى ۋە خوتەن رايونىدا يەرلىك خەلقنىڭ كوممۇنىست خىتاي هاكىمىيىتىگە قارشى مىللىي هەركەتلىرىنى قانلىق باستۇرۇشقا بىۋاستە قوماندانلىق قىلىش ئۈچۈن بىر - بىرى بىلەن بەسلىشىشكە باشلىدى. ئۇنىدىن باشقا يەنە ئادەتتە ئۇرۇمچىدە ئېچىلىشقا تېگىشلىك « ئاپتونوم رايون » دەرىجىلىك تۈرلۈك يىغىنلارمۇ ئالاهىدە خوتەندە چاقىرىلىشقا باشلىدى، بۇ، تارىختا هېچ كۆرۈلۈپ باقمىغان بىر غەلىتە هادىسە ئىدى.

« شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » تەرىپىدىن قولغا چۈشۈرۈلگەن « خوتەن » گېزىتىنىڭ خەۋەرلىرىگە قارىغاندا، 99 - يىلى 8 - ئاينىڭ 19 - كۈنى ئۈنجى بولۇپ « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » نىڭ دائىمىي هەيئەت ئەزالىرىدىن ئىسمايىل تىلىۋالدى ۋە جويۋەن مەخسۇس بىر خىزمەت گۇرۇپپىسىنى باشلاپ خوتەنگە يېتىپ كېلىپ، خوتەندىكى هۆكۈمەت دائىرلىرىنىڭ يەرلىك خەلقلەرنى باستۇرۇشىغا بىۋاستە قوماندانلىق قىلىشقا باشلىغان ئىدى.

9 - ئاينىڭ 8 - كۈنى « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » نىڭ مۇئاۋىن سېكرېتارى جۇشېنتاۋ مەخسۇس خوتەن مەسىلىسى هەققىدە پەۋقۇلاددە تېلېفون يىغىنى چاقىرىپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى هەر دەرىجىلىك هۆكۈمەت ئەمەلدارلىرىدىن جىددىي سەپەرۋەرلىككە كېلىپ، خوتەندىكى يەرلىك هۆكۈمەتلەرگە يېقىندىن ماسلىشىپ، خوتەندە خىتاي هاكىمىيىتىگە قارشى ئېلىپ بېرىلىۋاتقان قوراللىق هەركەتلەرنى 10 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن، يەنى خىتاينىڭ دۆلەت بايرىمىدىن بۇرۇن تەل - تۆكۈس باستۇرۇپ بولۇشنى تەلەپ قىلدى. ئەمما جۇشېنتاۋنىڭ بۇقېتىمقى تېلېفون يىغىنى قىلچە كار قىلمىدى، ئەكسىچە خىتاينىڭ دۆلەت بايرىمى هارپىسىدا ۋە دۆلەت بايرىمى مەزگىلىدە خوتەن رايونىدا كوممۇنىست خىتاي هاكىمىيىتىگە قارشى قوراللىق كۆرەشلەر شىددەت بىلەن كۈچىيىشكە باشلىدى. بۇ، هەرگىزمۇ تاسادىپىلىق بولماستىن، بەلكى شەرقىي تۈركىستاندىكى مىللىي قارشىلىق كۆرسىتىش كۈچلىرىنىڭ خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى 50 يىللىق مۇستەبىت هاكىمىيىتىگە قارىتا بىلدۈرگەن بىرخىل ئېتىرازى ئىدى.

11 - ئاينىڭ 9 - كۈنى يەنە ئاتالمىش « ئاپتونوم رايونلۇق تەپتىش مەهكىمىسى » نىڭ باش تەپتىشى مەمەت يۈسۈپ، شەرقىي تۈركىستاندىكى هەردەرىجىلىك تەپتىش مەهكىمىلىرىنىڭ ئەمەلدارلىرىنى باشلاپ خوتەنگە يېتىپ كېلىپ، خوتەن شەهرىدە مەخسۇس ئىككى كۈن « پۈتۈن شىنجاڭ بويىچە مىللىي بۆلگۈنچىلىككە ۋە قانۇنسىز دىنىي هەركەتلەرگە قاتتىق زەربە بېرىش » يىغىنى چاقىرىپ، خىتاي هۆكۈمىتىنىڭ بۇنىڭدىن كېيىن شەرقىي تۈركىستاندا كوممۇنىست خىتاي هاكىمىيىتىگە قارشى مىللىي ۋە دىنىي هەركەتلەرنى باستۇرۇش ئۈچۈن يولغا قويىدىغان تاكتىكىلىرىنى مۇزاكىرە قىلدى ۋە خوتەن رايونىدا خىتاي هاكىمىيىتىگە قارشى يۈزبېرىۋاتقان قوراللىق هەركەتلەرنىڭ پۈتۈن شەرقىي تۈركىستانغا يېيىلىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، هەرقايسى جايلاردىكى تەپتىش ئورگانلىرىنىڭ خوتەننىڭ ۋەزىيىتىنى يېقىندىن كۆزىتىپ، خوتەندىكى تەپتىش تارماقلىرىغا يېقىندىن ماسلىشىپ هەرىكەت ئېلىپ بېرىشى كېرەكلىكىنى ئالاهىدە تەكىتلەپ ئۆتتى. خىتاي هۆكۈمىتىنىڭ « ئاپتونوم رايونلۇق تەپتىش يىغىنى » نى ئۇرۇمچىدە چاقىرماي، ئەكسىچە ئالاهىدە خوتەندە چاقىرىشىدىكى مەقسىدى، تامامەن خوتەن خەلقىغە هەيۋە كۆرسۈتۈش ئىدى.

11 - ئاينىڭ 11 - كۈنى « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » نىڭ دائىمىي هەيئەت ئەزاسى جويۋەن يەنە قايتا خوتەنگە يېتىپ كېلىپ، « ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى » نىڭ خوتەننىڭ قاراقاش ناهىيىسىدە تۇرۇشلۇق 47 - تۈەننى زىيارەت قىلىپ، خوتەندىكى ساقچى دائىرلىرىغا ماسلىشىپ يەرلىك خەلقنىڭ مىللىي هەركەتلىرىنى باستۇرۇشقا قاتنىشىۋاتقان 47 - تۈەندىكى خىتاي « خەلق ئەسكەرلىرى » دىن هال سورىدى ۋە ئۇلاردىن ئۈلۈمدىن ۋە جاپا - مۇشەققەتتىن قورقماي، خوتەن رايونىدا مەڭگۈ يىلتىز تارتىشنى تەلەپ قىلدى ۋە بۇيەردىكى خىتاي پۇخرالىرىغا هۆكۈمەتنىڭ ئۇلارنى تۈرلۈك ئالىي ئىمتىيازلاردىن بەهرىمان قىلىدىغانلىقى هەققىدە ۋەدە بەردى. خوتەندە مىللىي توقۇنۇشلار تازا ئەۋجىگە چىققان بىر پەيتتە، « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » نىڭ دائىمىي هەيئەت ئەزاسى جويۋەننىڭ ئالاهىدە كېلىپ 47 - تۈەننى يوقلىغانلىقى، خىتاي هۆكۈمىتىنىڭ خوتەن رايونىدىكى مىللىي زىددىيەتلەرنى پەسەيتىش ئۇياقتا تۇرسۇن، ئەكسىچە قۇتراتقۇلۇق قىلىپ، سىياسىي ۋەزىيەتنىڭ تېخىمۇ جىددىيلىشىپ كېتىشىگە سەۋەبچى بولۇۋاتقانلىقىنىڭ جانلىق ئىسپاتى ئىدى، چۈنكى خوتەندە تۇرۇشلۇق 47 - تۈەن، 40 يىلدىن كۆپرەك ۋاقىتتىن بۇيان خوتەن رايونىدا مىللىي زىددىيەتلەرنىڭ كۈچىيىپ كېتىشىگە سەۋەبچى بولۇپ كېلىۋاتقان ئەڭ ئاساسلىق ئامىللارنىڭ بىرى بولۇپ كەلگەن ئىدى.

99 - يىلى 12 - ئاينىڭ 17 - كۈنى يەنە « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » نىڭ دائىمىي هەيئەت ئەزاسى ۋە « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى » نىڭ باشلىقى ۋۇگوفۇمۇ خوتەنگە پالاقشىپ كېلىپ، خوتەندە مەخسۇس « تەشۋىقات سۆهبەت يىغىنى » چاقىردى. ۋۇگوفۇ بۇقېتىمقى يىغىندا قىلغان سۆزىدە، ئىدىيولوگىيە ساهەسىدىكى « مىللىي بۆلگۈنچىلىككە قارشى كۆرەش » كە ئالاهىدە ئەهمىيەت بېرىش كېرەكلىكىنى، ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدىكى « مىللىي بۆلگۈنچى » كۈچلەرنىڭ خىتايغا قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان تەشۋىقاتلىرىغا قارشى تىغمۇ - تىغ كۆرەش قىلىش كېرەكلىكىنى ئالاهىدە تەكىتلەپ ئۆتتى ۋە « دۈشمەن كۈچلەر بىلەن بولغان تەشۋىقات كۆرىشىدە تەشەببۇسكارلىقنى قولىمىزغا ئېلىشىمىز لازىم » دەپ جار سالدى. ۋۇگوفۇنىڭ بۇ بايانلىرى بىرتەرەپتىن، خىتاي هۆكۈمىتىنىڭ غايەت زور تەشۋىقات ۋاستىلىرى ۋە تەشۋىقات قوشۇنىنىڭ يەرلىك خەلق ئىچىدە ئىناۋىتىنى ۋە قىممىتىنى يوقۇتۇپ، ناهايىتى بىچارە هالغا چۈشۈپ قالغانلىقىنى كۆرسەتسە، يەنە بىر جەهەتتىن، چەتئەللەردە كوممۇنىست خىتاي هاكىمىيىتىگە قارشى ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ناهايىتى چەكلىك بولغان مىللىي تەشۋىقات ۋاستىلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئىدىيولوگىيە ساهەسىگە ئالاهىدە تەسىر كۆرسىتەلەيدىغان دەرىجىگە بېرىپ يەتكەنلىكىنى كۆرسەتمەكتە.

ئاخىرقى هېساپتا « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » نىڭ سېكرېتارى ۋاڭ لېچۈەننىڭمۇ ئۇرۇمچىدە تولا چۈشى بۇزۇلۇپ، ئۇيقۇسى كەلمەي، 12 - ئاينىڭ 17 - كۈنى بىرتوپ مەنسەپدارنى باشلاپ خوتەنگە يېتىپ كەلدى ۋە خوتەندە چاقىرىلغان « مۇقىملىق خىزمىتى يىغىنى » غا بىۋاستە رىياسەتچىلىك قىلدى.

يۇقارقىلاردىن باشقا يەنە يېقىنقى مەزگىللەردىن بۇيان خوتەن رايونىدا چاقىرىلغان يەرلىك يىغىنلارنىڭ هەددى - هېساۋى يوق ئىدى، بۇ بىرقاتار هادىسىلەر، خوتەن خەلقىغە « مەدەنىيەت زور ئىنقىلاۋى » دىكى ئاچچىق قاراڭغۇلۇق كۈنلەرنى ئەسلەتتى. گەرچە خىتاي هۆكۈمىتى بۇخىل ۋاستىلار ئارقىلىق خوتەن خەلقىغە سىياسىي جەهەتتىن غايەت زور بېسىم پەيدا قىلىپ، ئۇلارنىڭ روهىنى چۈشۈرۈشكە تىرىشقان بولسىمۇ، ئەمما دەل بۇنىڭ ئەكسىيە. خىتاي هاكىمىيىتىنىڭ بۇخىل بېسىم سىياسىتى يەرلىك خەلقنىڭ كوممۇنىست خىتاي هاكىمىيىتىگە بولغان غەزەپ - نەپرىتىنى يەنىمۇ ئاشۇرماقتا ۋە خوتەن رايونىدا خىتاي هاكىمىيىتىگە قارشى هەرخىل شەكىلدىكى مىللىي كۆرەشلەرنىڭ كۈندىن - كۈنگە ئۇلغىيىپ كېتىشىگە سەۋەبچى بولماقتا!

(ئىزاهات: مەزكۇر ماقالە گېزىتىمىزنىڭ مەسئۇلى ۋە باش تەهرىرى پەرهات مۇهەممەدى تەرىپىدىن قەلەمگە ئېلىندى)

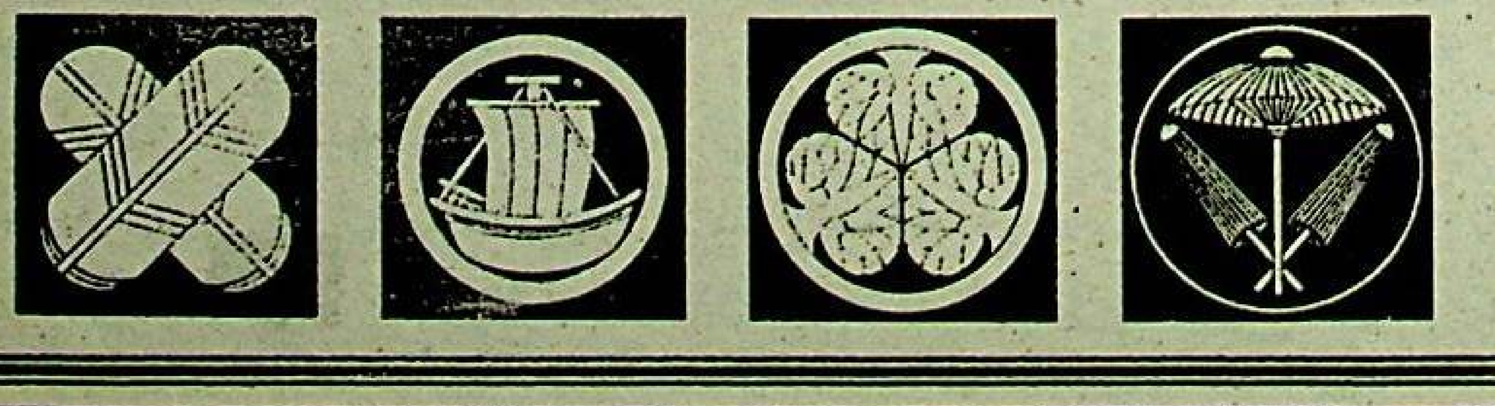

شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى نەشر قىلدى

گېرمانىيەدىكى تۈرك مەتبۇئاتلىرىدا شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئەركىن ئەنۋەر خەۋەر قىلىدۇ: يېقىنقى يىل كىرگەندىن بۇيان، گېرمانىيەدە نەشر قىلىنىۋاتقان بەزى ئاساسلىق تۈرك مەتبۇئاتلىرىدا، شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى سىياسىي ۋەزىيىتى ھەققىدە كەڭ ـ كۆلەمدە خەۋەر ـ ماقالىلار ئېلان قىلىندى.

دۇنيادا 220 مىڭ ئەزاسى بولغان « ياۋروپا مىللىي كۆرەش تەشكىلاتى » تەرىپىدىن گېرمانىيەدە نەشر قىلىنىۋاتقان « مىللىي كۆرەش » ناملىق ئايلىق رەسىملىك ژۇرنالنىڭ 2000 ـ يىلى 1 ـ ئايلىق سانىدا، « خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى قىيىن ـ قىستاقلىرى » دېگەن ماۋزۇدا بىر پارچە سىياسىي ماقالە ئېلان قىلىندى. مەزكۇر ماقالىدا، كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا پىلانلىق ۋە سىستېمىلىق ھالدا شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى ئاسسىمىلياتسىيە قىلىپ يوقىتىش سىياسىتىنى يۈرگۈزۈپ كېلىۋاتقانلىقى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بىر تەرەپتىن شۇنچە كەڭ زېمىنغا ۋە مول تەبىئىي بايلىققا ئىگە بولغان شەرقىي تۈركىستانلىقلارغا قارىتا پىلانلىق تۇغۇت سىياسىتىنى يولغا قويۇپ، يەنە بىر تەرەپتىن بۇ زېمىنغا خىتاينىڭ ئىچكى ئۆلكىلىرىدىن تۈركۈملەپ خىتاي كۆچمەنلىرىنى ۋە مەھبۇسلارنى يۆتكەپ كېلىپ يەرلەشتۈرۈۋاتقانلىقىنىڭ، خىتاينىڭ يەرلىك خەلقنى ئاسسىمىلياتسىيە قىلىپ يوقىتىش سىياسىتىنىڭ بىر پارچىسى ئىكەنلىكى بايان قىلىندى.

مەزكۇر ماقالىدا يەنە، 1990 ـ يىلىدىن بۇيان كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا دىنىي ساھەگە قارىتا قاتتىق چەكلەش ۋە زەربە بېرىش سىياسىتىنى يولغا قويۇپ، « قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەت بىلەن شۇغۇللاندى » دېگەننى باھانە قىلىپ، كۆپلىگەن بىگۇناھ كىشىلەرنى تۈرمىلەرگە تاشلىغانلىقى ۋە ھەتتا ئۆلۈم جازالىرىغا ھۆكۈم قىلغانلىقى قەيت قىلىندى.

مەزكۇر ژۇرنالدا يۇقىرىقى ماقالىغا بىرلەشتۈرۈلۈپ، بىر ئۇيغۇرنىڭ قولى ئارقىغا باغلانغان ھالدا ئوچۇق سوت قىلىنىۋاتقانلىقى، خىتاي ئەسكەرلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندا كەڭ كۆلەمدە ھەربىي مانېۋىر ئۆتكۈزۈۋاتقانلىقى ۋە ياۋروپادىكى ئۇيغۇرلارنىڭ خىتاي ئەلچىخانىلىرى ئالدىدا خىتايغا قارشى نامايىش ئۆتكۈزۈۋاتقانلىقى نامايەن قىلىنغان رەڭلىك فوتو سۈرەتلەر بېرىلگەن.

ئۇنىڭدىن باشقا يەنە گېرمانىيەدىكى « ھافازا تەشكىلاتى » تەرىپىدىن نەشر قىلىنىۋاتقان « ھافازا » ژۇرنىلىنىڭ 2000 ـ يىللىق 2 ـ سانىدا، « دۇنيا شەرقىي تۈركىستاننى تونىسۇن! » دېگەن تېمىدا چوڭ ھەجىملىك سىياسىي مۇلاھىزە ئېلان قىلىندى. مەزكۇر ماقالىنىڭ باش قىسمىدا، شەرقىي تۈركىستاننىڭ جۇغراپىيەلىك ئەھۋالى قىسقىچە تونۇشتۇرۇلۇپ، « شەرقىي تۈركىستان خىتاينىڭ ئىشغالى ئاستىدىكى بىر « ئاپتونوم رايون »، ئاساسلىق ئۇيغۇرلار ياشاۋاتقان بۇ رايونغا « شىنجاڭ » دېگەن بۇ نام كېيىنكى مەزگىللەردە خىتايلار تەرىپىدىن قويۇلغان بولۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن « شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايون » دەپ ئاتالغان بۇ زېمىننىڭ ئەسلى ئىگىلىرى شەرقىي تۈركىستانلىقلاردىن ئىبارەت » دېيىلگەن.

مەزكۇر ماقالىدا خىتاي ھەققىدە توختىلىپ مۇنداق دېيىلگەن: « خىتاي خەلق جۇمھۇرىيىتى ئىنسان ھەقلىرىگە تاجاۋۇز قىلىشنى داۋاملاشتۇرماقتا، ئۇلار پۈتۈن دۇنيانىڭ نارازىلىقىغا ئۇچراپ تۇرۇپمۇ يەنە قىلچە تەپ تارتماي 10 مىڭلارچە ئىنساننى ئۆلتۈرمەكتە. پەيدىن ـ پەي دۇنياغا ئېچىلىشنى مەقسەت قىلغان خىتاي ھۆكۈمىتى، بەزى شەكىللىك ھەرىكەتلىرى ئارقىلىق دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ دىققىتىنى جەلپ قىلىش ۋە بۇ ئارقىلىق دۇنيا جامائەتچىلىكى ئالدىدا ئاللىبۇرۇن يوقىتىپ قويغان ئىززەت ـ ئېتىبارىنى قايتىدىن تىكلەشكە ئۇرۇنماقتا، ئەمما خىتاينىڭ ئىنسانىي ھەق ـ ھوقۇقلارغا قىلىۋاتقان قاجاۋۇزچىلىق قىلمىشلىرى، بوخىل كۆز بوياپچىلىق سىياسىتى دۇنيا ئالدىدا نامايەن قىلىپ تۇرماقتا. خىتاينىڭ تۈرمىلىرىدە ھەلەن مىڭلارچە سىياسىي مەھبۇسلار قاماقلىق ياتماقتا، بۇ مەھبۇسلارنىڭ كۆپ قىسمى ھېچبىر زوراۋانلىق ھەرىكىتى بىلەن شۇغۇللانمىغان، پەقەتلا خىتاي ھۆكۈمىتىدىن ئۆزلىرىنىڭ ھەق ـ ھوقۇقلىرىنى تېنىچلىق شەكلى بىلەن تەلەپ قىلغان ئىنسانلاردۇر. بولۇپمۇ خىتاي ھۆكۈمىتى ئۆزىنىڭ كونتروللۇقى ئاستىدىكى ئازسانلىق مىللەتلەرگە قارىتا ئىنتايىن قاتتىق ۋە رەھىمسىز سىياسەت يۈرگۈزۈپ كەلمەكتە ».

مەزكۇر ماقالىنىڭ بىر پاراگرافىدا يەنە خوتەن رايونىنىڭ يېقىنقى مەزگىللەردىن بۇيانقى سىياسىي ۋەزىيىتى ھەققىدىمۇ ئالاھىدە توختالغان بولۇپ، بۇ ھەقتە مۇنداق دەپ بايان قىلىنغان: « خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ زوراۋانلىق سىياسىتى تۈپەيلىدىن، ئۆتكەن يىلى 8 ـ ئاينىڭ 9 ـ كۈنى خوتەن رايونىنىڭ لوپ ناھىيىسىدە 10 مىڭغا يېقىن يەرلىك ئۇيغۇر خىتاي ھۆكۈمىتىگە قارشى تېنىچلىق بىلەن نامايىش ئۆتكۈزگەن ئىدى، خىتاي ھۆكۈمىتى بۇ ۋەقەنى باھانە قىلىپ، خوتەن رايونىدا ھەربىي ھالەتنى يولغا قويۇپ، يەرلىك ئۇيغۇرلارغا قاراتقان بېسىمنى يەنىمۇ ئاشۇرغان ئىدى، بۇنىڭغا تاقەت قىلىپ تۇرالمىغان 100 لەرچە ئۇيغۇر غورورىنى ۋە نومۇسىنى قوغداش ئۈچۈن قورالliq قوزغىلاڭ كۆتۈرۈشكە مەجبۇر بولغان ئىدى، ئەمما بۇ ئۇيغۇرلارنىڭ خېلى كۆپ قىسمى خىتاي ئارمىيىسى تەرىپىدىن رەھىمسىزلەرچە ئېتىپ ئۆلتۈرۈلدى، مىڭلارچە ئۇيغۇر قولغا ئېلىندى. ھازىر بۇ رايوندا خىتاي ئەسكەرلىرىنىڭ يېزىمۇ ـ يېزا يۈرۈپ ھېچبىر سەۋەب كۆرسەتمەيلا قالايمىقان ئادەم تۇتىدىغان، مال ـ مۈلكىنى مۇسادىرە قىلىدىغان ئەھۋاللار ئادەتتىكى ئىشقا ئايلىنىپ قالدى ... قولغا ئېلىنغان بەزى ئۇيغۇرلار تۈرمىلەردە ئىز ـ دېرەكسىز ھالدا غايىپ بولماقتا ».

يۇقارقى ماقالىنىڭ بىر پاراگرافىدا، شەرقىي تۈركىستان مەسىلىسىگە بىرلەشتۈرۈلۈپ تىبەتلىكلەر ھەققىدىمۇ ئالاھىدە توختالغان بولۇپ، نۆۋەتتە تىبەتلىكلەرنىڭ سىياسىي تەقدىرىنىڭ ئۇيغۇرلارنىڭكىدىن ئانچە قېلىشمايدىغانلىقى، ھېچقانداق دىن ۋە ئىرقنى ئېتىراپ قىلىشنى خالىمايدىغان خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئۆزلىرىنىڭ سىياسىي تۈزۈلمىسىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن، تېنىچلىق ئۇسۇلى بىلەن ھەق ـ ھوقۇقلىرىنى تەلەپ قىلغان ۋە ھۆكۈمەتكە بولغان ئېتىرازلىرىنى بىلدۈرگەن كىشىلەرنى، « دۆلەت بىخەتەرلىكىگە تەھدىت سالدى » دېگەن نام ئاستىدا ئىنتايىن ئېغىر قاماق جازالىرىغا ھۆكۈم قىلىۋاتقانلىقى بايان قىلىندى.

مەزكۇر ماقالىنىڭ ئاخىرقى ئابزاسىدا، « بۇخىل قىيىن ـ قىستاقلار پەقەتلا ئۇيغۇر ۋە تىبەتلىكلەرنىڭ دىنىي ئېتىقادىغا قارشى ئېلىپ بېرىلغان ھەرىكەت بولماستىن، بەلكى پۈتۈن دىن ۋە ئەركىنلىككە قارشى ئېلىپ بېرىلغان ھەرىكەتتىن ئىبارەت! » دېيىلگەن.

يۇقارقى ماقالىدا يەنە كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاننىڭ باشقا ساھەلىرىگە قارىتا يۈرگۈزۈۋاتقان بېسىم ۋە زۇلۇم سىياسىتى ھەققىدىمۇ تەپسىلىي مەلۇمات بېرىلدى.

سۈرەتتە: يېقىندا « شەرقىي تۈركىستان مىللىي قۇرۇلتىيى » نىڭ مۇئاۋىن رەئىسى ۋە « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نىڭ رەئىسى ئابدۇجېلىل قاراقاش ئەپەندى، مەركىزى ئورگىنى گېرمانىيەنىڭ كۆلن شەھىرىدىكى « ياۋروپا مىللىي كۆرەش تەشكىلاتى » نى زىيارەت قىلىپ، مەزكۇر تەشكىلاتنىڭ باش كاتىۋى مەمەت سەبرى ئەرباكان ئەپەندى بىلەن كۆرۈشتى ۋە ئۇنىڭغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ نۆۋەتتىكى ئومۇمىي ۋەزىيىتى ھەققىدە تەپسىلىي ۋە ئەتراپلىق مەلۇمات بەردى.

مىللى مۇناپىق ئىمىن دىمىن مۇجاھىدىمىزنى ئۆلۈمگە تۇتۇپ بەردى

ئۇز خەۋىرىمىز: « خوتەن گېزىتى » نىڭ يېقىنقى سانلىرىدا، خوتەن ناھىيە پېشناۋات يېزا باش چاغلىغا كەنتى پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ مۇئاۋىن سېكرېتارى ئىمىن دىمىندىنىڭ « قەھرىمانلىق » ئىش - ئىزلىرىدى ھەققىدە كۆپلىگەن خەۋەر - ماقالىلار ئېلان قىلىندى، « خوتەن گېزىتى » نىڭ خەۋەرلىرىگە ئاساسلانغاندا، سادىق كومپارتىيە ئەزاسى ئىمىن دىمىن بىرقانچە مەزگىلدىن بۇيان خوتەندە يوشۇرۇنۇپ يۈرۈپ خىتاي ئەسكەرلىرى بىلەن قوراللىق جەڭ قىلىۋاتقان شىر ئەلى باشچىلىقىدىكى مىللى مۇجاھىدلار ئەترىتىنىڭ بىر نەپەر ئەزاسى بىلەن « ئېلىشىش » جەريانىدا ئېغىر زەخملەنگەن بولۇپ، ھازىر دوختۇرخانىدا سەكراتتا ئىكەن. يېقىنقى كۈنلەردىن بۇيان خوتەن ۋىلايەتلىك پارتكومىنىڭ سېكرېتارى ۋاڭ جىڭچېيەن قاتارلىق يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلار پۇل - پۇچەك ۋە سوغا - سالاملارنى كۆتۈرۈپ تۈركۈم - تۈركۈملەپ دوختۇرخانىغا بېرىپ، سەكراتقا چۈشۈپ قالغان بۇ سادىق خىزمەتچىسىنى يوقلىغان. خوتەن ۋىلايەتلىك پارتكوم بۇ پېشقەدەم كومپارتىيە ئەزاسىدىن ئۆگىنىش ھەققىدە ئۇختۇرۇش چىقىرىش بىلەن بىرگە، خوتەندىكى ھەرقايسى ئىدارە - جەمئىيەتلەرنىڭ ئىشچى - خىزمەتچىلىرىنى دوختۇرخانىغا بېرىپ ئىمىن دىمىننى يوقلاشقا ۋە ئۇنىڭدىن ھال سوراشقا سەپەرۋەر قىلغان.

« خوتەن گېزىتى » دە يەنە ئىمىن دىمىنغا تەقدىم قىلىنغان پۇللارنىڭ مىقدارىمۇ تەپسىلى بايان قىلىنغان بولۇپ، خوتەن ناھىيىلىك پارتكومىنىڭ شۇجىسى جاڭ يانەن خوتەن ۋىلايەتلىك دوختۇرخانىغا كېلىپ، ئىمىن دىمىنغا 5 مىڭ يۈەن ۋە ھال سوراش بويۇمى تەقدىم قىلغان، ھەتتا « ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم » بىرلىكسەپ بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى ھاپىز نىيازمۇ ئالاھىدە خوتەنگە يېتىپ كېلىپ، سادىق خىزمەتچى ئىمىن دىمىنغا مىڭ يۈەن ھال سوراش پۇلى تەقدىم قىلغان.

« خوتەن گېزىتى » دە ئېلان قىلىنغان « جىددى پەيتتە قەھرىمانلىق كۆرسۈتۈش » دېگەن ماۋزۇدىكى بىرپارچە ئەدەبى ئاخباراتتا بايان قىلىنىشىچە، سادىق كومپارتىيە ئەزاسى ئىمىن دىمىننىڭ « ئالاھىدە خىزمەت كۆرسۈتۈش » جەريانى مۇنداق بولغان:

خوتەن ناھىيە پېشناۋات يېزا باش چاغلىغا كەنت پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ مۇئاۋىن سېكرېتارى ئىمىن دىمىن مەزكۇر كەنتنىڭ دىن ۋە « مۇقىملىق » خىزمىتىگە مەسئۇل بولۇپ، ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان بۇ جەھەتتە ئالاھىدە خىزمەت كۆرسۈتۈپ، كۆپ قېتىم « ئىلغار پارتىيە ئەزاسى » بولۇپ سايلانغان. يېقىنقى مەزگىللەردىن بۇيان خوتەننىڭ ۋەزىيىتى كەسكىنلىشىپ، خىتاي ھۆكۈمىتى كۆپلىگەن ئۇيغۇر ياشلىرى ھەققىدە تۇتۇش بۇيرۇقى تارقاتقاندىن كېيىن، ئىلغار كومپارتىيە ئەزاسى ئىمىن دىمىن كېچىسى ئۇخلىماي مەھەللىمۇ - مەھەللە ئىسمىقلاپ يۈرۈپ چارلاش ئېلىپ بارىدىغان بولۇۋالغان. يېقىندا ئۇ كېچە سائەت 9 لاردا ئۆزى تۇرۇشلۇق كەنتتە چارلاش ئېلىپ بېرىۋاتقاندا، قارشى تەرەپتىن كېلىۋاتقان بىر ئۇيغۇر ياشنى كۆرۈپ، بۇ ياشنىڭ خىتاي ھۆكۈمىتى تەرىپىدىن تۇتۇش بۇيرۇقى تارقىتىلغان روزى مەمەت ئېزىز ئىكەنلىكىنى تونۇپ قالغان.

« خوتەن گېزىتى » دىكى ئەدەبى ئاخباراتتا روزى مەمەت ئېزىز ھەققىدە توختۇلۇپ، « روزى مەمەت ۋىلايەت زەربە بېرىۋاتقان شىرئېلى زوراۋان تېرورچى جىنايەتچىلەر شايكىسىنىڭ تايانچ ئەزاسى، موھىم ئالاقچىسى، بۇ جىنايەتچى 99 - يىل 10 - ئاينىڭ 27 - كۈنى سېغىزكۆل يېزىسىدا ئېلىپ بېرىلغان شىرئېلىنى قورشاپ يوقىتىش جېڭىدە تۇتۇش بۇيرۇقى چىقىرىلغان جىنايەتچى شىرئېلىنى باشلاپ توردىن قېچىپ كەتكەندىن كېيىن، ئۆزىنى كۆرسەتمىگەن ئىدى، ئۇ، ۋىلايىتىمىزنىڭ ئۇۋۋەتتىكى كۆرەش، شىرئېلى شايكىسىغا زەربە بېرىش مەخسۇس جېڭىدە قولغا چۈشۈرۈلگەن موھىم يىپ ئۇچى ھىساپلىناتتى » دېيىلگەن.

يۇقارقى ئەدەبى ئاخباراتتا بايان قىلىنىشىچە، سادىق كومپارتىيە ئەزاسى ئىمىن دىمىن روزى مەمەتنى تونۇپ قالغاندىن كېيىن، دەرھال ئۇنىڭ ئالدىنى توسىۋېلىپ، « مەن بىلەن بىرگە كەنتكە بېرىپ مەسىلەڭنى ئېنىق تاپشۇرۇپ، پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتنىڭ كەڭچىلىك بىلەن بىرتەرەپ قىلىشىنى قولغا كەلتۈر » دېگەن، روزى مەمەت ئۇنىڭ سۆزىگە پىسەنت قىلماي داجىپ ئۆتۈپ كەتمەكچى بولغاندا، بۇ سادىق كومپارتىيە ئەزاسى روزى مەمەتنىڭ پاچىقىغا رودىپايدەك چىڭ چاپلىشىۋېلىپ قويۇپ بەرمىگەن ۋە « ئادەم بارمۇ؟ تېز كېلىڭلار! قاچقۇن جىنايەتچىنى تۇتايلى ! » دەپ ئۇنىڭ بېرىچە ۋاقىراپ - جاقىراشقا باشلىغان، قاتتىق غەزەپكە كەلگەن روزى مەمەت چاپىنىنىڭ ئىچىگە تىقىۋالغان 60 سانتىمېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى قىلىچىنى چىقىرىپ ئىمىن دىمىننىڭ بوينىغا كەلتۈرۈپ راسا بىرنى چاپقان، ئەمما ئىمىن دىمىن يەنىلا ۋاقىراپ - جاقىراپ روزى مەمەتنىڭ پاچىقىنى قويۇپ بەرمىگەن، شۇنىڭ بىلەن روزى مەمەت قىلىچى بىلەن ئۇنىڭ ئۇدۇل كەلگەن يېرىگە راسا تىقىۋېتىپ، ئۇنىڭدىن مىڭ تەستە ئاجراپ قاچماقچى بولۇپ تۇرغاندا، ئىمىن دىمىننىڭ ۋاقىرىغان ئاۋازىنى ئاڭلاپ نەقمەيدانغا يېتىپ كەلگەن ساقچىلار روزى مەمەتنى قورشىۋېلىپ ئۇنى تەسلىم بولۇشقا ئۈندىگەن، ئەمما روزى مەمەت تەسلىم بولۇش ئۇياقتا تۇرسۇن، ئەكسىچە قىلىچىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ قوراللىق ساقچىلارنىڭ ئالدىغا قاراپ ئېتىلغان، بۇچاغدا ساقچىلار ئۇنى ئوق يامغۇرىغا تۇتۇپ ئېغىر دەرىجىدە يارىلاندۇرغان. ئەدەبى ئاخباراتتا بايان قىلىنىشىچە روزى مەمەت ساقچىلار تەرىپىدىن دوختۇرخانىغا ئېلىپ كېتىلىۋاتقاندا يولدا شېھىت بولغان. ئەمما، « ئەسكىنىڭ جېنى چىقماس » دېگەندەك، قىلىشنىڭ زەربىسىدە پۈتۈن ئەزايى چىقيا - چىيما بولۇپ كەتكەن ئەشەددى مۇناپىق ئىمىن دىمىن دوختۇرخانىدا جىددى قۇتقۇزۇش ئارقىلىق ھاياتى ساقلاپ قېلىنغان.

خوتەن ۋىلايەتلىك پارتكومىنىڭ سېكرېتارى ۋاڭ جىڭچېيەن مىللى ساتقۇن ئىمىن دىمىننى دوختۇرخانىغا يوقلاپ بارغاندا، ئۇنىڭ ئىپلاس قولىنى چىڭ سىقىپ تۇرۇپ، « دۈشمەنگە قارشى كۈرەشتە سىزنىڭ ئىپادىڭىز ناھايىتى ياخشى بولدى، بىز ئاخبارات ۋاستىلىرى ئارقىلىق سىزنىڭ قەھرىمانلىق ئىش - ئىزلىرىڭىزنى داغدۇغۇلۇق ھالدا پۈتۈن جەمئىيەتكە تەشۋىق قىلىپ، ھەرمىللەت ئاممىسى ۋە كادىرلىرىنى سىزدىن ئۆگىنىشكە چاقىرىمىز » دېگەن.

يۇقارقى ۋەقەدىن بىز شۇنداق بىر ئاچچىق ساۋاقنى ئېگە بولالايمىزكى، گەرچە ۋەتەن ئىچىدىكى ئەشەددى مىللى مۇناپىقلارغا زەربە بېرىش كۈرىشىدە زور قەدەملەر تاشلىنىپ، مىللى ساتقىن ۋە خائىنلار ئاشكارە ھالدا ئوتتۇرىغا چىقىپ كۈرەشلىمەيدىغان بىر ھال شەكىللەنگەن بولسىمۇ، ئەمما كوممۇنىست خىتاينىڭ 50 يىللىق ئەجرى بىلەن يېتىشىپ چىققان كۆپلىگەن نومۇسسىز خائىنلار خۇددى زەھەرلىك چايانەك يەر بېغىرلاپ ھەرىكەت قىلىپ، مىللى مۇجادىلىمىزگە ۋە خەلقىمىزگە ئېغىر زىيانلارنى ئېلىپ كەلمەكتە. شۇڭا بىز بۇخىل چايانلاردىن قاتتىق ھەزەر ئەيلىشىمىز لازىم!

يەنە بىر جەھەتتىن، « خوتەن گېزىتى » نىڭ ئۆتكەنكى سانلىرىدا، « سېغىزكۆلدىكى مىللى بۆلگۈنچىلەرنى قورشاپ يوقۇتۇش جېڭىدە زور غەلىبىلەر قولغا كەلتۈرۈلۈپ، تېرورىست جىنايەتچىلەرنىڭ ھەممىسى پاك - پاكىز يوقۇتۇلدى » دېيىلگەن ئىدى، ئەمما « خوتەن گېزىتى » دىكى يۇقارقى ئەدەبى ئاخباراتتا، روزى مەمەتنىڭ شىرئەلى بىلەن بىرگە سېغىزكۆلدىكى جەڭدە قورشاۋنى بۆسۈپ چىقىپ، ئىزىنى يوقاتقانلىقى بايان قىلىنغان، دىمەك بۇنىڭدىن بىز، كوممۇنىست خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ يالغان تەشۋىقاتىنىڭ ئىچكى يۈزىنى روشەن ھالدا كۆرۈۋالالايمىز.

(ئىزاھات: مەزكۇر ماقالە ئەركىن ئەنۋەر تەرىپىدىن قەلەمگە ئېلىندى)

« شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسيون مەركىزى » نەشر قىلدى

1999 - يىلى تاشقى دۇنيادىكى مىللى مۇجادىلىمىزدا يۈز بەرگەن موھىم ئىشلار خاتىرىسى

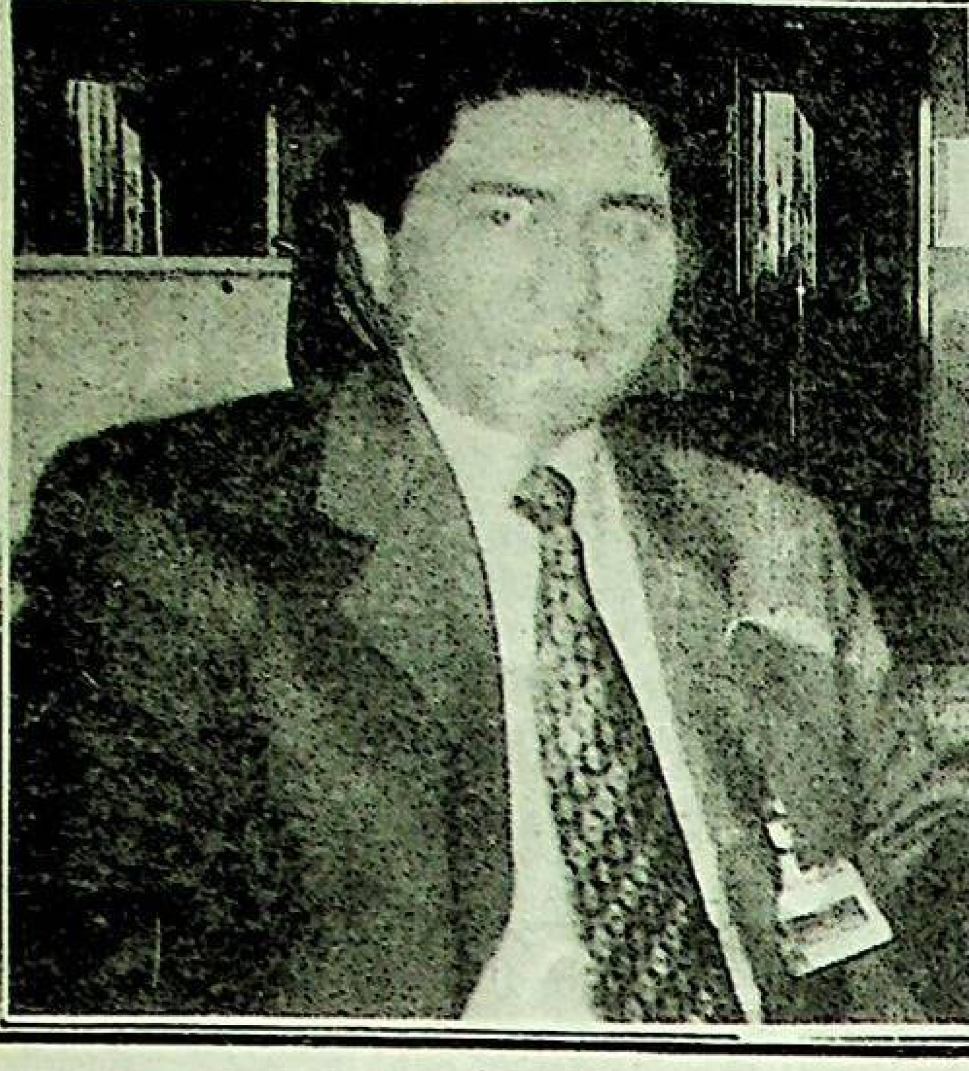

1999 - يىلى 4 - ئاينىڭ 21 - كۈنى شۋېتسارىيەدىكى ئۇيغۇر ياش كېرەم.شېرىپ « بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ئىنسان ھەقلىرى كومىتېتى » نىڭ جەنۋەدە چاقىرىلغان يىللىق يىغىنىدا ئۇيغۇرلارغا ۋاكالەتەن مەخسۇس سۆز قىلىپ، كوممۇنىست خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى قىرغىنچىلىق سىياسىتىنى پاش قىلدى.

1999 - يىلى 3 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن ئېتىبارەن « شەرقىي تۈركىستان ئىنفورماتسىيون مەركىزى » نىڭ رەئىسى ئابدۇجېلىل قاراقاش ئەپەندىنىڭ رىياسەتچىلىكىدە گېرمانىيەنىڭ مىيونخېن شەھرىدە ھەپتىلىك « ئۇچقۇن » گېزىتى رەسمى نەشر قىلىنىشقا باشلىدى.

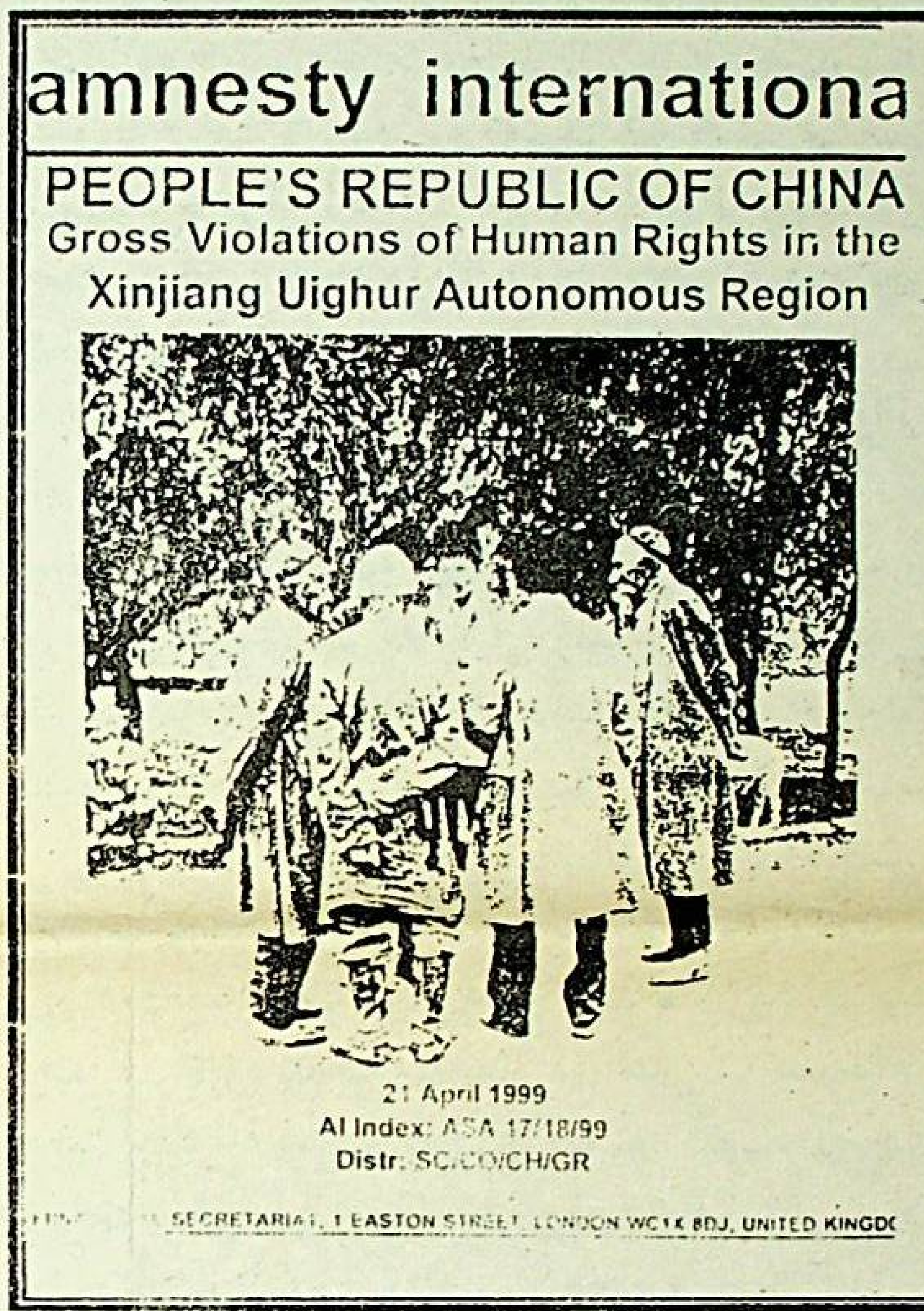

1999 - يىلى 4 - ئاينىڭ 21 - كۈنى مەركىزى ئورگىنى لوندوندىكى « خەلقئارا كەچۈرۈم تەشكىلاتى » كوممۇنىست خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى ئىنسان ھەقلىرى تاجاۋۇزچىلىق قىلمىشلىرى ھەققىدە مەخسۇس 92 بەتلىك ئومومى دوكلات ھازىرلاپ تارقاتتى، بۇ ۋەتەن سىرتىدىكى 50 يىللىق مۇجادىلە تارىخىمىزدا تارىخي ئەھمىيەتكە ئىگە زور

1999 - يىلى 10 - ئاينىڭ 11 - كۈنىدىن 16 - كۈنىگىچە گېرمانىيەنىڭ مىيونخېن شەھرىدە 2 - نۆۋەتلىك « شەرقىي تۈركىستان مىللى قۇرۇلتىيى چاقىرىلدى.

1999 - يىلى 10 - ئاينىڭ 23 - كۈنى گېرمانىيەدە ئىستىقامەت قىلىۋاتقان مەشھۇر ئۇيغۇر سىياسىيون ۋە دىپلومات ئەركىن ئالپتېكىن، مەركىزى ئورگىنى گوللاندىيەدىكى قىسقارتىلغان نامى « ئۇنپو » دەپ ئاتالغان « بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا ۋەكىلى بولمىغان مىللەتلەر تەشكىلاتى » نىڭ باش كاتىپلىقىغا تەيىنلەندى.

1999 - يىلى 6 - ئاينىڭ 4 - كۈنى ئامېرىكىدىكى « شەرقىي تۈركىستان مىللى ئازاتلىق مەركىزى » نىڭ پىرېزىدېنتى ئەنۋەر يۈسۈپ ۋە خانىمى ئامېرىكا پارلامېنت زالىدا ئامېرىكا پىرېزىدېنتى بىل. كېلىنتون بىلەن كۆرۈشتى.

گېزىتنىڭ قۇرغۇچىسى ۋە ساھىبى:
ئابدۇجېلىل قاراقاش
گېزىت مەسئۇلى ۋە باش تەھرىر:
پەرھات مۇھەممىدى
كومپيۇتېرغا ئالغۇچى:
ئارزىگۈل ھامۇت
مونتاژ: ئەسقەر تۇرسۇن

تۈركچە نۇسخىسىنىڭ تەھرىرى:
دوكتۇر ئەركىن ئەمەت
ئەرەبچە نۇسخىسىنىڭ
تەھرىرى: تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن
خىتايچە نۇسخىسىنىڭ
تەھرىرى: ئۇيغۇر قىزى
لاتىنچە نۇسخىسىنىڭ تەھرىرى:
مۇنىرە يۇنۇس
كىرىلچە نۇسخىسىنىڭ تەھرىرى:
نادىرە ئىلھام

تەھرىر ھەيئەت ئەزالىرى:
ھاجى ياقۇپ (تۈركىيە)
ئابلىكىم باقى (تۈركىيە)
سىدىقھاجى روزى (ئامېرىكا)
ئەخمەت ئىگەمبەردى (ئاۋۇستىرالىيە)
سېيىتجان قەيسەر (ئۆزبېكىستان)
توختاخۇن ئەركىن (سەئۇدى ئەرەبىستان)
ئەنۋەرجان (گېرمانىيە)
قەھرىمان غوجامبەردى (قازاقىستان)

ياردەم بېرىشنى خالىغان ۋەتەنداشلىرىمىز ئۈچۈن بانكا ھېساپ نومۇرىمىز:
Uygurischer Verein.e.V
Konto: 907227110
BLZ: 70150000
Bank:
Stad sparkasse
Muenchen - Germany

E.T.I.C.
Lindwurmstr 99
80337 München
Germany

Internet:www.uygur.net
E-mail: etic@uygur.com
Tel: 0049-89-54 40 47 72
Fax: 0049-89-54 45 63 30